

FINLANDS FISKARE

2023

FENA

SPARA DITT
FISKEKORT SOM FINNS
PÅ BAKPÄRMEN!

**I NÖDLÄGE
SAIMENRÖDINGEN KAN
ÄNNU RÄDDAS FRÅN ATT DÖ UT**

ÖRINGBESTÅNDEN
SKYDDAS MED
BEGRÄNSNINGAR

I KONTIOLAX
FISKAS DET
FLITIGAST

FÖR TILLGÄNGLIGA
FISKEPLATSER
FINNS DET BEHOV

SOM FISKE-
ÖVERVAKARE
I STAN

I detta nummer

4 Saimens mystiska ädelfisk kan ännu räddas

Saimenrödingen är ett exempel på en fisk som kan räddas tack vare fiskevårdsavgifterna. Vi bekantade oss med det arbete som frivilliga gör för att skydda den.

8 Bestämmelser skyddar den vilda öringen

Fiskebegränsningarna för öring är kanske de mest komplicerade i fiskelagstiftningen. Vi gjorde en så tydlig karta som möjligt över var och hurdana öringar det är tillåtet att fiska.

10 Anmälningsskyldighet för hotade fiskarter

Nu passar det bra att börja använda applikationen Omakala, eftersom du från och med början av nästa år behöver den för att anmäla hotade fiskarter.

Omakala

12 Varannan fiskar i Kontiolax

Enligt statistiken har Kontiolax i Norra Karelen flest fiskare i förhållande till folkmängden. Vi åkte dit för att ta reda på hur det kommer sig.

17, 23 Fisknyheter

Hur många dagar går åt för att fånga en havslax, och var hittar man fiskeriområdenas nyttjande- och vårdplaner? Detta och mycket mer tas upp i våra koncisa nyheter.

18 När fisket är avgiftsfritt men omöjligt

Hurdan är en bra tillgänglig fiskeplats? Vi frågade Jere och Teemu Huovinen från Vasa som har fiskat runt om i Finland.

Affisch med vandringsfiskarnas livscykel

Spara affischen som finns i tidningen! Vår skickliga assistent Miroslaw Senderski har illustrerat de olika skedena i vandringsfiskarnas livscykel.

20 Övervakning mitt i gamla Helsingfors

Fiskerirådgivare Sari Snellman övervakar fisket i Gammelstadsforsen i Helsingfors. Hurdana möten ingår i fiskeövervakarens dag?

24 Ditt fiskekort finns på bakpärmen

Den lilla fiskarens egna kort finns också med!

Vad är Fena?

Tidningen Fena utkommer en gång om året och delas ut från våren fram till hösten till fiskare som under innevarande år har betalat fiskevårdsavgiften för hela kalenderåret. På tidningens baksida finns mottagarens personliga fiskekort. I Fena kan du läsa om hur fiskevårdsavgiften används, om ansvarsfullt fiske och om aktuella teman som berör fiskerinäringen. Tidningen produceras i samarbete mellan aktörer inom den offentliga förvaltningen och fiskeorganisationerna, och den finansieras av fiskevårdsavgifterna.

RÄDDA INSJÖLAXEN

I finska vatten, närmare bestämt Saimen och Pielinen, lever den världsunika arten insjöloxen. Den är akut hotad, och situationen har försämrats och blivit en verklig kamp om överlevnad.

Under de senaste tio åren har livsmiljöer restaurerats i flera områden och fiskebegränsningarna har skärpts. Trots fina livsmiljöprojekt och bestämmelser som ska skydda insjöloxen har dess status blivit allt sämre. Det senaste problemet, som är förvånansvärt allvarligt, är problemet med vattenmögel vid odlingen av insjölox.

Jord- och skogsbruksministeriet har lanserat en kampanj för att rädda insjöloxen. Genomförandet av de åtgärdsförslag som ministeriet föreslår som rekommendationer förutsätter förändringar i fiskekulturen när det gäller insjöloxen, dessutom krävs omfattande resurser för att genomföra förbättringar av livsmiljön och för att lösa problemen inom vattenbruket. Vi hoppas att kampanjen ska få medborgare och alla instanser och intressentgrupper som påverkar insjöloxbeståndets status att agera och ta till egna metoder för att bevara insjöloxen. Det är sista chansen att agera för att rädda den.

Insjöloxen är inte den enda vandringsfisken som är hotad. Även de vandringsfiskar som finns med på bild i den här tidningen är känsliga för förändringar i omgivningen. Deras fortplantningscykel rubbas lätt. Under de senaste åren har det gjorts satsningar för att återuppliva vandringsfiskbestånden med hjälp av finansiering från NOUSU-programmet. Programmet har möjliggjort många frivilliga projekt runt om i Finland och de har främjats genom ett brett samarbete mellan olika aktörer.

Insjöloxens situation är dock ett tecken på att det trots det goda arbete som gjorts under de senaste åren fortfarande finns mycket kvar att göra för att stärka vandringsfiskbestånden. Jord- och skogsbruksministeriet har förbundit sig att bevara och förbättra den biologiska mångfalden. I detta ingår också att stärka beståndet av insjölox och andra vandringsfiskar. Vi hoppas att så många som möjligt av er deltar i detta nationella talko.

Vi önskar dig goda lästunder med Fena!

Jaana Husu-Kallio
Kanslichef
Jord- och skogsbruksministeriet

FENA

7:e årgången
Utgivningsdatum 25.4.2023

REDAKTIONS- SEKRETERARE

Aku Ahlholm, Forststyrelsen

Laura Ticklén,
Viestintätoimisto Ticklén Oy

REDAKTION

Jord- och skogsbruks-
ministeriet

Eija Kirjavainen (ordf.)
Roni Selén

Forststyrelsen

Mikko Malin
Jaakko Haapakoski

Närings-, trafik- och miljöcentralen

Teemu Hentinen
Mikko Koivurinta
Hannu Salo

Naturresursinstitutet

Merja Lindroos
Suomen sisävesiammatti-
kalastajien liitto ry
Juha Piilola

Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf

Jaana Vetikko
Centralförbundet för
Fiskerihushållning
Tapio Gustafsson
Malin Lönnroth

Finlands Yrkes- fiskarförbund FYFF rf

Kim Jorda

LAYOUT

Oy Preesens Ab

TRYCKERI

PunaMusta

RESPONSBLANKETT OCH TIDNINGSARKIV

Eraluvat.fi/Fena

ADRESSKÄLLA

Forststyrelsens
kundregister för jakt- och
fisketillstånd (fiskevårds-
avgiftsregistret)

TEXT: JAANA TAPIO BILDER: ROBERT SEGER

Saimens mystiska ädelfisk KAN ÄNNU RÄDDAS

SAIMENRÖDINGEN ÄR KANSKE FINLANDS MEST HOTADE FISK. NU FÖRSÖKER
MAN RÄDDA DEN GENOM ETT MILJONPROJEKT. DEN LAPPLÄNDSKA FJÄLLRÖDINGENS
OKÄNDA KUSIN DOG NÄSTAN UT PÅ 1980-TALET.

Den här onsdagen i oktober blåser det kallt över fjärden i Kuolimojärvi. Vi har åkt ut på vattnet för att kontrollera om det finns saimenrödingar i en paunett, en öppen ryssja. Saimenrödingen är en akut hotad fiskart, vars sista naturliga fortplantningsområden finns här i Isoselkä i Kuolimo, Savitaipale.

– Det ser dåligt ut. Nu borde man redan kunna skönja de vita fenorna i vattnet, säger **Jukka Kummunsalo**, som är aktiv inom skyddsarbetet.

Tarmo Hänninen, ordförande för fiskeriområdet Korpijärvi-Kuolimo, hjälper Kummunsalo att dra upp nätet ur vattnet. Fångsten består bara av en sik, en abborre och några siklöjor. Dessutom finns det en stor mängd gulnade björklöv i paunetten, som Hänninen öser upp med häv ur fångstredskapet.

Det är inte konstigt i sig att fångsten blev mager. Under hela hösten har endast fyra saimenrödingar fastnat i Kummunsalos paunett, fast han lägger ut den nästan varje dag.

Det är fråga om en kartläggning vars syfte är att samla in observationer av vuxna saimenrödingar i Kuolimojärvi. Efter en undersökning släpps de infångade rödingarna tillbaka i vattnet. Man får inte ta röding som fångst, även om den skulle vara död när man hittar den.

Saimenrödingen är helt fredad i Kuolimo och i området mellan Puumalansalmi och Vuoksenniska i Saimen. På andra håll i Vuoksens vattendrag sträcker sig fredningstiden från början av september till slutet av november. Dessutom har en stor del av Kuolimojärvi sedan början av 2022 varit fredat område, där fiske i regel är förbjudet med undantag av bland annat flötesmete, kast- och flugfiske samt fiske med ryssja och katsa.

– Allt det här är skyddat område, visar Hänninen där vi susar fram med motorbåten över Isoselkä i Kuolimo.

Årtionden av skyddsarbete

Ännu i slutet av 1800-talet var saimenrödingen vanlig i hela Vuoksens vattendrag. Man väcktes till insikt om att beståndet var hotat på 1980-talet, och så småningom började man arbeta för att skydda det både lokalt i Kuolimojärvi och nationellt. De första fredningsområdena inrättades redan på 1990-talet på initiativ av Korpijärvi-Kuolimo fiskeriområde, och 2022 inleddes projektet Pro Saimaannieriä, som samlar olika aktörer inom branschen.

Det torde finnas flera orsaker till att saimenrödingen har blivit utrotningshotad, en av dem är kraftigt nätfiske. Rödingens traditionella lekplatser har varit välkända och det har varit lätt att fånga fisk där. Dessutom fastnar rödingen med sina tänder i näten redan som förvånansvärt liten även om man använder glesa nät.

– En orsak till saimenrödingens nödläge kan vara att de övriga fiskbestånden blir rikligare i och med att klimatet blir varmare och vattendragen eutrofieras. Flera fiskarter kan äta saimenrödingens rom och småyngel, berättar **Matti Janhunen** om är specialforskare vid Naturresursinstitutet.

Fisk som trivs i djupt och kallt vatten är också särskilt känslig för temperaturväxlingar. Även om den skulle släppas tillbaka i vattnet när den fångats, kan temperaturskillnaden mellan yt- och bottenvattnet vara för stor, i synnerhet sommardid.

Redan i flera års tid har man också försökt återuppliva beståndet genom utplanteringar. Den första odlingen inleddes på 1970-talet, men den har tidvis varit pausad, bland annat för att man inte har velat belasta det svaga vilda beståndet för mycket genom att fånga moderfisk. Å andra sidan är det i genetiskt hänseende inte förnuftigt att etablera ett nytt odlad

Fiskevårdsavgifterna gynnar fiskarna

- Saimenrödingen är ett exempel på en fisk som kan räddas tack vare fiskevårdsavgifterna.
- År 2022 uppgick fiskevårdsavgifterna till sammanlagt 9,3 miljoner euro.
- Fiskevårdsavgifterna används för att finansiera restaurering av fiskevatten och utvecklingsprojekt inom fisket.
- Dessutom används de till ersättningar till vattenområdenas ägare samt för att genomföra övervakning och rådgivning.

Jukka Kummunsalo (till vänster) är aktiv i arbetet med att skydda saimenrödingen och Tarmo Hänninen är ordförande för Korpijärvi-Kuolimo fiskeriområde.

fiskbestånd baserat på några enstaka lekfiskar, även om de skulle ge tillräckligt med rom och mjölke för det.

Senast man fiskade moderfisk var 2013–2015, då man mjölkade rom och mjölke från de saimenrödingar man hittade i Kuolimo innan fiskarna släpptes tillbaka i vattnet. Med hjälp av materialet producerar Naturresursinstitutet saimenrödingyngel vid sin fiskodlingsanläggning i Enonkoski, därifrån man har kunnat plantera ut yngel i Kuolimojärvi och andra områden där rödingen tidigare förekom.

Ynglen måste kunna klara sig i naturen

För att skydda saimenrödingen krävs långsiktighet och tålamod, eftersom det tar 5–6 år innan den blir könsmogen. Yngelproduktionen har också drabbats av andra motgångar.

Flaskhalsen i räddningsprojektet är för närvarande yngelproduktionen, som inte bara har haft besvär med alltför varmt vatten i anläggningen, men också i allt högre grad med vattenmögel och andra fisksjukdomar. Vattenmögel är en svampsjukdom som särskilt drabbar könsmogen fisk. Vattenmöglet börjar växa på huden och gälarna och dödar slutligen fisken.

– Av den nyaste årskullen av moderfiskar på anläggningen har vi fått ett reservstäm till Naturresursinstitutets anläggning i Taivalkoski, där problemet med vattenmögel hittills har varit litet. Vi försöker sprida ut riskerna, säger Janhunen.

Begränsat genetiskt material som samlats in från ett litet fiskbestånd är inte heller särskilt resistent mot sjukdomsal-

strare som muterar. Nytt material borde regelbundet tas från naturen så att fiskbeståndet inte passiveras.

– Om fiskbeståndet från generation till generation upprätthålls enbart i en anläggning sker det genetiska förändringar i det som man vill undvika. Fiskarnas förmåga att klara sig i naturen borde bibehållas, säger Janhunen.

Frågetecken kring utplanterings framgång

En annan osäkerhetsfaktor när det gäller att rädda saimenrödingen har att göra med hur gamla eller hur stora ynglen borde vara när de släpps ut i naturen. Det är svårt att med säkerhet undersöka hur utplanteringsarna lyckas, eftersom utplanterade yngel för närvarande endast kan särskiljas från vilda yngel utifrån färgämnet i hörselbenet. För att undersöka det måste fisken vara död.

För närvarande genomförs utplanteringar på två sätt. Naturresursinstitutet släpper ut nykläckta fiskyngel, som till största delen redan kan simma men ännu inte behöver extern föda.

Den andra metoden är att odla ynglen så att de är lite äldre innan de planteras ut i naturen. Ynglen växer antingen tre till fyra veckor i bassänger där de lär sig äta plankton innan de släpps ut i sjön, eller i dammar med naturlig föda där de får växa till sig över sommaren. Under odlingen utvecklas bland annat ynglens flyktreaktion, vilket påverkar deras möjligheter att klara sig i naturen.

– Eftersom det finns så lite yngelmaterial har man inte råd att slösa bort det. Varje yngel borde ges så goda förutsättningar som möjligt att klara sig i naturen, säger Kummunsalo. Han är övertygad om att ynglen har bättre förmåga att klara sig i naturen om de är lite större när de släpps ut.

Den enda forskningen i ämnet är från Naturresursinstitutet, och gäller ett annat vattendrag. Enligt den forskningen var det mer sannolikt att rödingar som planterats ut som nykläckta skulle bli könsmogna och kunna undvika de hälsorisker som förekommer i fiskodlingarna jämfört med fiskar som planterats ut när de var ett eller två år gamla.

Fiske begränsat i stora områden

Fredningsområdena i Kuolimo begränsar lokalbefolkningens fiske kraftigt. För tio år sedan kritiserades skyddet av saimenrödingen av vissa, men enligt Kummunsalo och Hänninen har man med tiden och med ökad kunskap insett att det behövs, även om man ibland diskuterar vilken omfattning skyddet borde ha.

Enligt Kummunsalo har också fiskarkårens naturliga åldrande bidragit till detta.

– Nätfiske intresserar inte den yngre generationen längre. Man kan fånga abborre med katsu också.

I Kuolimojärvi finns en kommersiell fiskare som har möjlighet att av delägarlagen skaffa tillstånd för trålfiske och notfiske.

– Sedan de nya fiskebegränsningarna trädde i kraft har användningsområdena blivit så små att man har slutat tråla i Kuolimo. Vinternotfiske i kommersiellt syfte bedrivs nog i Kuolimo, säger Hänninen. Vinternotfisket ger värdefull informa-

tion om rödingsbeståndets tillstånd och rödingarna kan släppas tillbaka säkert så länge vattnet är kallt.

Allt fiske som inte skadar saimenrödingen skulle dock vara bra, om det reducerar mängden rovfisk i sjön. Kummunsalo har i samband med utplanteringen av yngel bedrivit vårdfiske i sjön för att minska riskerna för rödingynglen under den första tiden.

Som en ny metod beviljades undantagstillstånd för Kuolimo för åretruntfiske av signalkräfta, som har ökat i antal och utgör ett klart hot mot saimenrödingen.

– Än så länge vet man inte hur stort hot signalkräftan utgör, men det är klart att den är ett hot, eftersom kräftan förekommer på rödingens lekplatser. Det är bra att iaktta försiktighetsprincipen när vi har en hotad fisk och en skadlig främmande art på samma ställe, säger Kummunsalo.

Ett möjligt framtida hot är också om klimatförändringen höjer sjöarnas yttemperatur. Då kan det bli för varmt för den känsliga saimenrödingen på lekplatserna vid stränderna.

Framtiden ser lovande ut

Ursprungligen var syftet med projektet Pro Saimaannieriä att återuppliva beståndet före 2030 så att arten då skulle kunna fiskas i begränsad utsträckning. På grund av svårigheterna i yngelproduktionen har målet flyttats fram.

– Man borde också få fram 1–2-åriga fiskar att plantera ut som man kunde klippa fettfenan på. Genom att klippa fettfenan skulle fiskare kunna urskilja om en fisk som fångats är vild eller odlad, och när beståndet återhämtat sig kunde fisket riktas in på de utplanterade fiskarna. Samtidigt kunde man dra slutsatser om hur produktionen av vilda yngel ser ut, säger Kummunsalo.

En liknande metod används för bestånden av insjööring och insjölox som vandrar mellan Saimen och Pielinen.

Trots svårigheterna anser projektets experter att saimenrödingens framtid inte ser hopplös ut.

– Skyddet har haft måttlig framgång, eftersom man gjort uppmuntrande observationer av fiskar i olika åldrar både i Kuolimo och i de traditionella rödingområdena i södra Saimen, tror Janhunen.

– Redan under 90-talet höll fredningsområdet saimenrödingen vid liv. Nu håller beståndet på att återhämta sig naturligt tack vare skyddet, vilket framgår av att fiskare rapporterar att de får röding i sina fångstredskap. Nu måste man bara se till att den goda utvecklingen fortsätter, tillägger Kummunsalo.

Efter att jag återvänt hem från Kuolimo får jag ett meddelande från Kummunsalo med en bild av ett ståtligt saimenrödingpar som plaskar omkring i en platsås. Under de följande dagarna fångar Kummunsalo ännu fler rödingar. Höstens saldo uppgår till 14 könsmogna individer. ■

Som källa användes även NTM-centralen.

Jukka Kummunsalo berättar att han huvudsakligen följer rödingen av eget intresse.

– Jag får bensinpengar och några siklöjor för besväret.

”

*Skyddet av
saimenrödingen
kritiserades till en
början, men gradvis
ökade förståelsen.*

Bestämmelser skyddar DEN VILDA ÖRINGEN

ÖRINGEN ÄR EN FANTASTISK MEN HOTAD FISK,
SÅ FISKET REGLERAS MED EXAKTA PARAGRAFER.

När lagen om fiske förnyades grundligt i början av 2016 var det Jord- och skogsbruksministeriets dåvarande informatör **Hasse Härkönen** jobb att popularisera de kvistiga fiskeparagraferna så att de blev lätta att förstå.

– Det var kanske mest jobb med fiskebegränsningarna som gällde öringen, minns Härkönen.

Öringen (*Salmo trutta*) är en mångsidig fiskart. På basis av livsmiljö och vandringsbeteende skiljer man mellan havsvandrande (havsöring), insjövandrande (insjööring) och lokala (bäcköring) former.

I de tusen sjöarnas och vattendragens land har det inneburit tiotals öringbestånd som är specialiserade på olika vattendrag och bestånd som vandrar till Östersjön och Ishavet.

En del av dem har redan dött ut och de som återstår är hotade eller nära hotade.

– Att samordna skyddet av öringen och fisket har varit ett svårt pussel, säger Härkönen.

Fettfenan skiljer öringarna åt

Öringarna som lever i havet och i sjöarna i södra Finland är starkt hotade. Insjööringen i Norra Finland är nära hotad. Öringfisket styrs av många bestämmelser. Deras viktigaste uppgift är att skydda vilda öringar som fötts i naturen.

– De är kärnan i artens överlevnad, kronjuvelen i varje öringbestånd, betonar Härkönen.

I vattendrag runt om i Finland finns också rikligt med öringar som odlats i anläggningar, det vill säga som planterats ut. Dem känner man igen på den klippta fettfenan.

Med hjälp av utplanteringarna har man till exempel underhållit öringbestånd som äventyras av vattenbyggnad.

Syftet med bestämmelserna är att fisket ska fokusera på de utplanterade fiskarna och lämna kvar vilda öringar.

Ett bra exempel på detta är enligt Härkönen den fullständiga fredningen av öringar med med fettfena i havsområdena samt i insjöarna söder om 64:e breddgraden, alltså söder om Ule träsk.

– I norr finns det fortfarande vilda öringbestånd som tål måttligt fiske.

Lagen skyddar lekplatserna

Öringarna leker på hösten. Därför är det förbjudet att fiska öring i åar, älvar och bäckar från september till november.

– Genom att begränsa fångststorleken till minst 50 eller 60 cm tryggas öringens könsmognad och fortplantning.

Härkönen gläder sig åt att den nuvarande lagen om fiske på ett utmärkt sätt stöder restaureringen och återställandet av strömmande vatten.

– Arbetet är inte förgäves. Vandringsfiskarna har ett bra lagskydd.

Öringen är Härkönen's favoritfisk. Han har nyligen skrivit en faktabok om kustfiske av havsöring, *Meritaimenen rantakalastus* (Karttakeskus 2022).

Härkönen fångade sin första öring i Jyräänjoki nära Kouvola.

– Då var jag 13 år. Jag hade bundit flugan själv.

Härkönen tror starkt på öringens framtid.

– Jag hoppas att jag någon gång ska kunna tillreda en vild öring som jag fångat i Finska viken. ■

”

I norr finns det fortfarande vilda öringbestånd som tål måttligt fiske.

§

Lär dig de viktigaste paragraferna om öringen på fem minuter!

Man kan fiska öring om man kommer ihåg de rätta tiderna, kännetecknen, breddgraderna och vattendragen, säger Hasse Härkönen som skrivit en bok om öringen.

Norr om 67:e breddgraden:

Öring med fettfena får fiskas.
Fångstmåttet är minst 50 cm.

67:e breddgraden

📍 Pelkosenniemi

📍 Rovaniemi

Området mellan 64:e breddgraden 67:e breddgraden:

Öring med fettfena får fiskas. Fångstmåttet är minst 60 cm.

64:e breddgraden

📍 Kajana

📍 Kuhmo

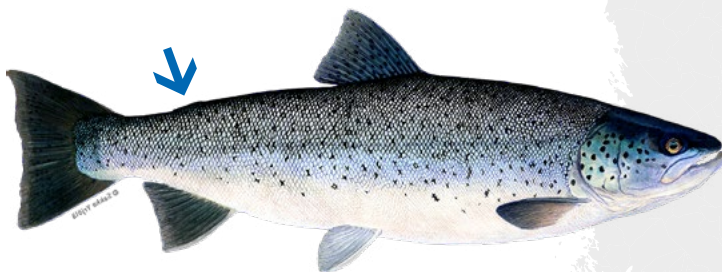
📍 Karleby

Söder om 64:e breddgraden:

Öring med fettfena är helt fredad i havsområden och i insjöar söder om 64:e breddgraden.

Undantag: Öring med fettfena får fiskas i hela landet i en bäck eller tjärn som saknar vandringsförbindelse. Då får öringens längd vara högst 45 cm.

Undantag: Lekfredning överallt i åar, älvar och bäckar 1.9–30.11 Fredningen gäller både öringar med fettfena och fettfeneklippta öringar.

Fettfeneklippta öringar får fiskas i hela landet.
Fångstmåttet är minst 50 cm.

Anmälnings skyldighet FÖR HOTADE FISKARTER

FRÅN OCH MED NÄSTA ÅR MÅSTE FISKARE ANMÄLA VISSA FISKARTER MAN FÅNGAT.
ENKLAST ÄR DET ATT GÖRA ANMÄLNINGEN VIA APPLIKATIONEN OMAKALA.

Lagstiftningen ändras som bäst så att fritidsfiskare från och med år 2024 kommer att ha anmälnings skyldighet för vissa fiskarter.

Anmälnings skyldigheten kommer att gälla hotade fiskarter som sällan fångas. Statsrådet fastställer arterna under innevarande år.

Anmälnings skyldigheten införs eftersom det behövs noggrannare information om fiskets hållbarhet och om hur regleringen fungerar.

Informationen hjälper till att precisera begränsningarna

Antalet svar på traditionella fiskeenkäter har kontinuerligt minskat under årens lopp. Heltäckande information behövs dock bland annat för att fatta beslut om fångstmått och fredningstider.

Specialforskare **Mikko Olin** vid Naturresursinstitutet berättar att de enkäter som görs vartannat år genom slumpmässigt urval fortfarande har sin plats till exempel i uppföljningen av det verkliga antalet fiskare bland befolkningen, men för artuppföljningen behövs fångstanmälningar från aktiva fiskare.

– Observationerna är till verklig nytta när arternas situation ska bedömas, betonar Olin.

Det behövs i synnerhet mer information om hotade, försvaga de arter med omfattande livscykel. Dessa arter är vandrings fiskar som sannolikt kommer att omfattas av anmälnings skyldigheten. Även när det gäller andra arter är frivillig anmälan till stor hjälp.

Syftet med fångstanmälningarna är inte att begränsa fisket, utan att rikta begränsningarna rätt. Ökad information kan alltså också innebära att man kan avlägsna onödiga begränsningar. Om information saknas används den så kallade försiktighetsprincipen, vilket innebär att man begränsar fisket för säkerhets skull om man inte kan vara säker på lämplig tillräcklighet.

– Arterna har ännu inte fastställts, men lax, insjölox, öring, ål och vuoksenröding övervägs, säger **Eija Kirjavainen** som är fiskeriråd vid Jord- och skogsbruksministeriet.

Ju fler fiskare som iakttar anmälnings skyldigheten eller anmäler sin fångst frivilligt, desto mer tillförlitliga uppgifter kan begränsningarna grunda sig på och desto hållbarare är fisket i Finland.

Anmälan kan automatiseras med appen

Man rekommenderas göra anmälningarna av vissa arter som blir obligatoriska nästa år via den elektroniska tjänsten Omakala, även om det också är möjligt att göra anmälan på papper.

– Den data som kommer in via tjänsten Omakala är betydligt mer exakt än tidigare, men det behövs ännu fler användare för att man ska kunna dra regionala och tidsmässiga slutsatser, säger Mikko Olin.

Tjänsten Omakala är ett system för fiskare som tillhandahålls av den offentliga förvaltningen. Naturresursinstitutet ansvarar för det på uppdrag av Jord- och skogsbruksministeriet. Tjänsten lanserades förra året. Omakala kan användas i en webbläsare eller som mobilapplikation.

Särskilt applikationen gör det mycket enkelt att anmäla fångster. Det tar bara några sekunder att ange vad man har fått för fisk, eftersom applikationen automatiskt registrerar tid och plats. Den märker också om fångsten omfattar en art som omfattas av anmälnings skyldigheten och begär en bekräftelse på den automatiska anmälan.

– Det är bra att bekanta sig med Omakala i år, så att man är bekant med tjänsten innan anmälnings skyldigheten träder i kraft i början av nästa år, uppmuntrar Kirjavainen.

Från tjänsten Omakala överförs både obligatoriska och frivilliga fångstanmälningar till Naturresursinstitutets databaser, de obligatoriska överförs även till ett separat anmälningsregister. Olin berättar att uppgifterna är förenklade när de kommer till dem: av datan framgår till exempel inte exakta uppgifter om fiskare eller positionerna för enskilda fångster.

– Det är bara fiskaren själv som kan se de detaljerade uppgifterna, försäkrar Olin. ■

Fiskarens bästa kompis

Tjänsten Omakala har inte bara skapats för forskarnas och myndigheternas behov, utan också för att fritidsfiskarna ska ha glädje av den.

Appen Omakala är en dagbok och informationskälla för fiskaren.

När man enkelt och snabbt har registrerat sin fångst med Velho-funktionen, kan man i efterhand komplettera uppgifterna i listvyn till exempel genom att lägga till bilder eller ange att fångsten har släppts tillbaka.

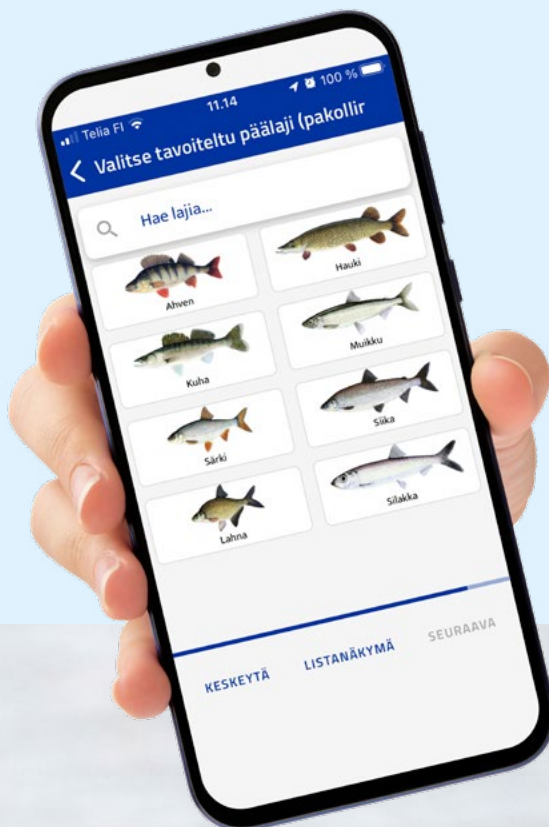
De sparade uppgifterna bildar en lättanvänd fiskedagbok för fritidsfiskaren och ger rapporter om ens eget fritidsintresse.

Via appen får man också aktuella meddelanden, ser fiskebegränsningar

på kartan och kan eventuellt i framtiden titta på vattenområdesspecifik statistik till exempel.

Tjänsten utvecklas utifrån användarrespons och nya egenskaper införs hela tiden. Till exempel har dagboken gjorts mångsidigare enligt fiskarnas önskemål.

Användningen av tjänsten Omakala förutsätter registrering och stark autentisering första gången, eftersom det i grund och botten ändå är fråga om ett myndighets-system.

Omakala

Tjänsten Omakala i korthet

- Ett fångstanmälningssystem för fritidsfiskare
- Registrering av information om fiske och fångster via mobila enheter och i webbläsare
- Uppgifter om fiskebegränsningar och aktuella meddelanden till fiskare

Installera den avgiftsfria appen i din telefon!

Appbutiker: Google Play och App Store

Applikationens namn: Omakala

Applikationens utgivare: Naturresursinstitutet

Mer information: omakala.fi

*Ökad kunskap gör
det möjligt att
avlägsna onödiga
begränsningar.*

TEXT: JAANA HAAPALUOMA-HÖGLUND BILDER: VESA RANTA

VARANNAN FISKAR *i Kontiolax*

I NORRA KARELEN FISKAS DET TILL OCH MED MER ÄN I LAPPLAND ENLIGT EN UNDERSÖKNING.
FENA BESÖKTE KONTIOLAX, DÄR LANDSKAPETS FLITIGASTE BETALARE AV FISKEVÅRDSAVGIFTEN BOR.
HUR MÄRKS FISKET AV I VARDAGEN PÅ ORTEN?

De första unga vi ser i Kontiolax centrum rör sig på elsparkcyklar mot sjön Höytiäinen och har kastspön med sig. De anländer samtidigt som oss till en liten hamn där det ligger ett tjugotal båtar som lämpar sig för fiske.

Pojkarna börjar kasta från bryggan, medan vi träffar kontiolaxbon **Petri Nivanaho**, som är aktiv i fiskeföreningen, och hans vän **Markku Siimala**. Männen har lovat att åka ut med oss på sjön på fredag kväll i hopp om att insjö-laxen ska vara på bettet.

Nivanaho blir glad över att höra att man betalar för flest fiskevårdsavgifter i Kontiolax.

– Jag antar att vi fiskar mycket här då. Vi har ju Höytiäinen här i närheten som är bra, och många har också en egen strand. Och kontiolaxborna är plikt-trogna, de håller inte på med tjuvfiske.

Nivanaho tillbringar själv en stor del av sin tid med att fiska, i synnerhet på sommaren. Dessutom brukar han delta i spinnfisketävlingar.

– När det var distansarbete kunde man jobba via Teams direkt från sjön, minns han belåtet.

Sjön har sin historia

När vi väl kommit ut på fjärden är det dags att släppa ner dragen i vattnet. I

Höytiäinen får man använda högst tio spön, men den här gången kommer bara de bästa tre dragen ner i vattnet. Siimala, som sitter på båtförarens plats, utnyttjar den senaste bâtelektroniken och ser på en plotter att det finns stora laxfiskar här – de är ganska djupt ner bara.

– Fisken nappar inte nödvändigtvis fast man skulle lägga dragen rakt framför nosen på dem. Det är för tidigt att ringa hem och säga att de ska börja koka potatis.

Vi väntar, det är lugnt. Vi glider fram på den blanka sjön i en hastighet på 4,4 kilometer i timmen. Det är bara vattnets kluckande som hörs och den klara sjön är allt man ser runt omkring.

Plötsligt börjar det hända saker.

– Är det en fisk? ropar Siimala. Den lugna stämningen förändras på några sekunder när Nivanaho och Siimala skyndar sig till aktern för att kontrollera spöna.

Den lossnade, det var synd.

När besvikelsen gått över börjar vi vänta igen – kanske vi har bättre tur snart. Vi tittar ut över Höytiäinen, som är en stor, vacker sjö. Till arealen är den Finlands 15:e största med sina 280 kvadratkilometer.

Lokalbefolkningen minns fortfarande när Höytiäinen forsade ut 1989: Man hade för avsikt att sänka sjöns yta för att få ny odlingsmark, men dammkonstruk-

tionerna rasade, man tappade kontrollen och vattnet forsade ut okontrollerat. Så uppstod kanalen från Höytiäinen, Puntarikoski. Totalt sjönk Höytiäinens yta då med nästan 10 meter.

Siimala och Nivanaho pekar på en svanformad ö, där trädbeståndet ser ut som om någon har plockat upp det med rötterna. År 2004 inträffade en händelse som chockade invånarna i Kontiolax.

– Det gick en tromb över ön Jouhteninen. Den slog ner träd och slet sönder en stockstuga, berättar Nivanaho.

Fisknyheter i hamnen

Vi möts av en annan båtförare. Nivanaho väntar på rätt tillfälle och lyfter handen när båtarna är bredvid varandra. Föraren i den andra båten lyfter handen till svar.

Kvällen börjar färga himlen i pastellfärger. Det är dags att åka tillbaka till hamnen. Nivanaho och Siimala plockar undan sina spön. En viktig sak återstår dock.

Det är dags att äta matsäck. Nivanaho ger alla rågbröd.

– Om fisken inte nappar, äter fiskaren i alla fall. Om man börjar äta matsäck samtidigt som man fiskar, börjar det ofta hända saker så fort fiskaren har grävt fram smörgåsen ur ryggsäcken. Sen blir det bråttom och kaffet rinner ut över hela båten, säger Siimala.

När vi kommer till hamnen har kontiolaxbon **Mika Aho**, som är född i Uleåborg, precis anlänt med sin roddbåt. Han har över tio stora abborrar i sin så. Siimala och Nivanaho skyndar sig för att få prata med Aho.

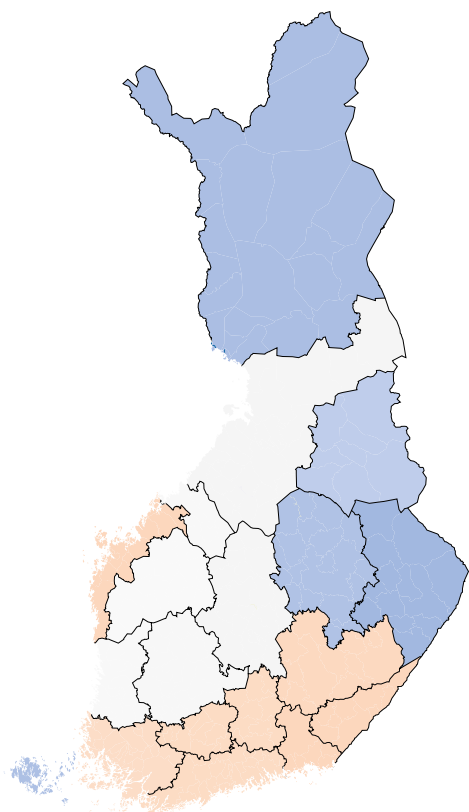
– Jag fick dem på pimpelspö vid badstranden. De var på ungefär sju meters djup. Tidigare nappade abborre hela tiden när jag fiskade med jigg, men nu var jag tvungen att locka lite mer, berättar Aho.

Han visar upp det mässingfärgade blänket som han fick abborrar med den här gången. Han använder också ett kopparfärgat blänke.

Petri Nivanaho är en passionerad fiskare och jägare. Han flyttade till Kontiolax från Joensuu och byggde ett hus nära bra fiskevatten med sin fru. Vännen Markku Siimala har en stuga i Kontiolax.

Det finns också kommersiellt fiske i Kontiolax, så här fiskar man även till andra finländares matbord.

Landskapen som fiskar mest i Finland

1. Norra Karelen	43 %
2. Lappland	39 %
2. Åland	39 %
4. Norra Savolax	37 %
5. Kajanaland	30 %

Landskapen som fiskar minst i Finland

1. Egentliga Finland	23 %
2. Nyland	24 %
2. Tavastland	24 %
4. Södra Savolax	26 %
5. Sydöstra Finland	27 %
5. Österbotten	27 %

Personer som fiskat, andel av befolkningen

Källa: Naturresursinstitutet

Forskaren avslöjar anledningarna till populariteten

I Kontiolax bor, kanske inte helt otippat, en av Finlands viktigaste fiskehistoriaforskare, **Ari Lappalainen**. Vi besöker hans stuga, som också ligger vid sjön Höytiäinen, på en plats som man kan se består av gammal sjöbotten. Lappalainen berättar att det finns en lång fisketradition på orten som syns ännu idag.

Enligt Naturresursinstitutet (Luke) fiskar 43 procent av invånarna i Norra Karelen, vilket är mest i hela Finland. Landskapet bräcker alltså överraskande nog bland annat Lappland, där 39 procent av befolkningen fiskar. Av Forststyrelsens uppgifter framgår det att man just i Kontiolax i Norra Karelen är flitigast med att betala fiskekort: 9,65 procent betalar fiskevårdsavgiften.

Lappalainen tycker att siffrorna är helt förståeliga. Såvitt han kan se är bakgrunden till det nuvarande fritidsfisket i Kontiolax å ena sidan lokala fiskare som fiskat med bragder som sitt yrke och för att få

bröd på bordet, å andra sidan fiske med handredskap, som inleddes av förmögna herrar – tjänstemän och direktörer från affärslivet – och från dem spred det sig till folket efter kriget.

En del har också att göra med att Kontiolax ligger nära storstaden Joensuu: det var lätt för stadsborna att komma till den närbelägna sjön för att fiska. Samtidigt var det lätt för yrkesfiskarna i Kontiolax att saluföra fisk till staden.

– Dessutom är befolkningen i Kontiolax förhållandevis ung, precis som i södra Finlands kommuner. Det finns många personer i tillståndsåldern, säger Lappalainen.

Grovt indelat är dragfiske med båt populärt bland unga fritidsfiskare i Kontiolax, bland äldre är det däremot nätfiske som gäller. Även om det sedan 1960-talet har varit ganska vanligt att hela familjen fiskar, är största delen av de som fiskar i Höytiäinen fortfarande män. Enligt Lappalainen forskning har fiske ofta varit ett sätt för män att göra något utanför hemmet och tillsammans med sina kamrater.

Forskaren Ari Lappalainen har en ryssja från 60–70-talet, som har tillverkats av hans morfar. – Morfar lärde mig den här förödande hobbyn, säger Lappalainen med glimten i ögat. Att tillverka ryssjor är en gammal tradition i Finland.

Mervi Martikainen, som deltog i Lohitreffit som ordnades av Höytiäinsens fiskeklubb, berömda nordkarelerna för deras engagemang i fisket.
– De betalar de avgifter som krävs dessutom, säger Martikainen.

Laxträffar på andra stranden

Nästa dag ljusnar vid Höytiäinen, och det är dags att ta sig till en fisketävling för att se vad som finns på andra sidan sjön. På Polvijärvi kommuns sida ska evenemanget Lohitreffit börja.

Mervi Martikainen gör sin båt redo tillsammans med hunden Ramses. Det är tredje gången Martikainen deltar i Lohitreffit.

– Om det skulle gå lika bra som förra året. Då kom vi tvåa första dagen och etta andra dagen, berättar Martikainen.

Hon visar upp ett drag i Lapin kultas färger. Det är hennes favorit.

Martikainen började fiska som barn. Först var det pillfiske och mete med mask som gällde, men numera håller både hon och maken på med dragfiske. Det bästa med fiske är kontrasterna: det är lugnt länge, men sedan blir det livat när man får en fisk. Och på hösten är landskapet så vackert när man ser det från vattnet.

Båt efter båt ger sig ut från stranden, alla i stort sett i samma riktning och med spöna redo. De breda vågorna efter båtarna slår in mot stranden.

Först vid femtiden blir det dags för vägning, då fiskarna kommer i land en i taget. Då får vi också se vad Martikainen fick för fångst. Medan vi väntar åker vi tillbaka till Kontiolax.

Man uppskattar det man fiskat själv

Det är ganska lugnt i byns butikerna denna höstlördag. Nedanför butikskoncentrationen är det vacker utsikt över sjön. På det lokala konditoriet ser man folk som dricker kaffe och på pizzerian har en del stämt träff med sina vänner för att äta lunch.

I hamnen går **Marja Kurki** från Kontiolax fram och tillbaka. Hon berättar att hon kommit till stranden med ved åt sin man, som just nu är ute och dragfiskar med sitt kompisgäng. Gänget har övernattat på en ö i ett halvplutontält med kamin. De borde snart komma tillbaka.

Kurki blir glad över att höra att man fiskar mest i Norra Karelen och Kontiolax. I hennes familj fiskar hennes man, bror och pappa.

– Det är viktigt att själv fånga fisk och äta den, säger Kurki.

Kurkis pappa lärde sig filea fisk och att göra den så benfri som möjligt innan hon och hennes syskon föddes. Syskonen har alltså ätit fisk sedan de var små.

– Relationen till naturen är också annars viktig för mig. Jag lugnar gärna ner mig och vistas i naturen och vid vattnet.

Gallup: Visste du att man här fiskar mest i Finland?

"Det skulle jag inte ha tänkt direkt, eftersom turismen på orten inte gör så mycket reklam för det här som fiskeställe. Man skulle tro att fler åker till Lapland för att fånga lax. Naturligtvis har jag själv fiskat när ja var liten, vi bodde ändå precis vid sjön. När jag var liten brukade jag och pappa fiska med drag och på vintern pilkade vi."

Jouni Keränen, 29

"Det låter bra. Vi har ju Höytiäinen, där det är bra att fiska. Det är bra att de planterar ut fisk där också. Många i bekantskapskretsen fiskar dagligen. Det är en bra hobby. Tidigare fiskade jag själv med nät för eget bruk."

Matti Mähönen, 62

"Svårt att säga, jag vet inte mycket om fiske. En del vänner har varit ute och fiskat, och litas styvpappa har fiskat ibland och kommit hem med gädda och abborre. Det skulle vara kul att prova på att fiska med kastspö någon gång."

Iita-Susanna Haverinen, 12, och Liida-Liina Heikkinen, 13

Kamraterna Matti Kukkonen, Kimmo Kukkonen, Timo Moilanen och Arttu Pussinen åkte till Höytiäinen över veckoslutet och bestämde sig för att övernatta ett par nätter på en ö. De kom i land för att hämta mer ved.

Med familj och vänner

Långt borta börjar man skymta en båt som susar fram mot stranden med fart. Är det Matti? Ja, det är det! **Matti Kukkonen**, hans bror **Kimmo Kukkonen** och kompisarna **Timo Moilanen** och **Arttu Pussinen** kliver ur båten. Gänget berättar att de har kommit för att fiska två nätter och att de även i dag tänker fiska tills de får mat, det vill säga troligen fram till kvällen. För säkerhets skull har de också annat med sig att äta i reserv.

För att de inte ska frysa tillbringar männen natten i ett gammalt halvplutontält som de köpt av en privatperson i Rovaniemi. Båten har kompisgänget köpt tillsammans, vilket också vittnar om att de har förbundit sig till hobbyn.

Matti Kukkonen blir stolt över att få reda på att Kontiolax är den ort där flest betalar statens fiskevårdsavgift.

– Härligt att höra. Det finns ju bra fiskevatten här, säger Kukkonen.

Enligt honom är fisket en naturlig sak som familjerna sysslar med i Kontiolax, och ofta ser man att pappor är ute och

fiskar med sina barn. Även Kukkonen har metat med sin pappa sedan han var liten.

– Ofta ryckte man upp fisken så att den hamnade i ett träd. Det var trevligt för pappa att ta loss den därifrån. Inte igen, brukade han säga, minns Kukkonen.

Kurki bär ved från bilen till båten. Sedan överränner hon bullar som svärmor skickat med och en födelsedagspresent till en av dem.

Vattnet är välgörande

Kvällssolen får björklöven vid Höytiäinens strand i Polvijärvi att glöda. Det luktar rök, för gänget som arrangerat Lohitreffit grillar korv och kokar kaffe åt deltagarna.

Båtar börjar anlända till stranden, och många fiskare är besvikna över att inte ha fått någon fångst. De har också varit tvungna att släppa tillbaka fiskar för att de inte varit tillräckligt stora.

Mervi Martikainen kommer till bryggan med sin man och hund. Blev det någon fisk?

– Det nappade några gånger, men fiskarna lossnade, säger Mervi.

Lyckligtvis fortsätter tävlingen i morgon med nya mål.

Jukka Laukkanen från Outokumpu och vännerna **Antti Hiltunen** och **Olli Kolehmainen** kör för att väga sina fångster. Alla har sina fångster redo i plastpåsar. Laukkanen gräver fram en vacker öring som han berömmar för dess fina färg. Vid vägningen visar det sig att Hiltunens och Kolehmainens fiskar är av ypperlig storlek: 2,5 kilo och 3,5 kilo.

Vi hinner inte få reda på vem som vunnit fisketävlingen innan det är dags att åka hem. Först besöker vi dock det rekreatiionsområde på udden Häikänniemi som forskaren Ari Lappalainen tipsat om. Pano-ramavyn över Höytiäinen lugnar sinnet med vatten så långt ögat når och stillheten i naturen.

Det känns som om det mest normala här är att bo vid sjön och tillbringa sin tid vid den på ett eller annat sätt. När vi börjar köra iväg längs vägen som leder därifrån, vinkar paret vid grillen och deras hund glatt åt oss. ■

FISKNYHETER

FISKERIOMRÅDENAS NYTTJANDE- OCH VÅRDPLANER FINNS PÅ NÄTET

I Finland finns 118 fiskeriområden och vart och ett av dem har en nyttjande- och vårdplan. Syftet med planen är att trygga ett hållbart nyttjande av fiskresurserna och hållbar avkastning, samt biologisk mångfald. Planen främjar bland annat förutsättningarna för fritidsfiske och kommersiellt fiske.

Fiskeriområdenas nyttjande- och vårdplaner finns på fiskeriområdenas egna webbplatser. Du hittar webbplatserna med hjälp av kartan och förteckningen på Centralförbundet för Fiskerihushållnings webbplats Ahven.net. Utöver nyttjande- och vårdplanen finns bland annat information om fiskbestånd, fiskeplatser och fiskebegränsningar samt fisketillstånd på fiskeriområdenas webbplatser.

Hitta det du söker: Ahven.net → Karta över fiskeriområdena

FISKETURISMEN GÖRS MER MÅNGSIDIG OCH HÖGKLASSIG

Ett nytt utvecklingsprogram för fisketurismen har utarbetats för åren 2023–2033. Målet är att Finland ska ha mångsidiga fisketjänster som är Europas bästa.

Utvecklingsprogrammet bygger på tre huvudpunkter: utveckling av tjänster och affärsverksamhet, utveckling av försäljning och marknadsföring samt utveckling av verksamhetsmiljön.

En av de viktigaste åtgärderna är ett riksomfattande, långvarigt projekt inom ramen för vilket till exempel utbildning, nätverkande och rådgivning ordnas för aktörer inom turistbranschen. Dessutom omfattar åtgärderna till exempel beaktande av livsmiljöer, undersökningar, imageskapande och eventuella lagreformer.

NYA BESTÄMMELSER OM AVLIVNING AV FISKFÅNGST

Lagen om djurvålfärd som blev klar i år påverkar också fiskebestämmelserna. Fångade fiskar och kräftor samt fiskar som används som bete ska avlivas så snabbt och smärtfritt som möjligt med en metod eller teknik som lämpar sig för avlivning. Skyldigheten gäller inte om man får en stor mängd fångst på en gång eller en situation där till exempel väderförhållandena försvårar avlivningen.

Den nya lagstiftningen tar ett steg mot ett mer övergripande främjande av djurvålfärd genom att ändra djuskyddslagen till en lag om djurvålfärd. I och med lagändringarna förbättras djurvålfärden för såväl produktionsdjur som sällskapsdjur, och dessutom fästs mer uppmärksamhet än tidigare vid skötseln av vilda djur. Lagen om djurvålfärd innehåller allmänna bestämmelser som gäller alla djur. Specifika krav för olika djurarter föreskrivs på förordningsnivå.

FLOD- OCH SIGNALKRÄFTAN ÄR BÅDA VIKTIGA

Den nya nationella kräftstrategin har publicerats. Dess vision är att Finland ska ha livskraftiga kräftbestånd, en stark och ansvarsfull kräftfiskekultur och en mångsidig kommersiell kräfthushållning.

Målet med kräftstrategin är att bevara flodkräftan som en art som kan utnyttjas och att förhindra spridningen av signalkräftor samt att nyttja båda arterna. Ett av kräfthushållningens största problem är att kräftpest och signalkräftan har minskat flodkräftans utbredningsområden. Det är dock möjligt att både bevara flodkräftan och upprätthålla signalkräftan så att båda bestånden är balanserade och kan nyttjas. Kräfthushållningens betydelse är redan nu stor och i framtiden erbjuder den många nya möjligheter för företagsverksamhet.

Strategin har utarbetats av en arbetsgrupp som tillsatts av Jord- och skogsbruksministeriet och den gäller fram till 2032.

SPINNFISKARE FÅNGADE CIRKA 1 000 HAVSLAXAR

Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation gjorde i fjol en utredning om spinnfiske efter havslax. Enkäten gjordes nu för andra gången och i den utreddes omfattningen av laxfiske och fångsten, var fisket bedrevs, hur pengarna spenderades samt hur EU-rådets förordning påverkar laxfisket. Utredningen finansierades huvudsakligen av Jord- och skogsbruksministeriet med medel från fiskevårdsavgifterna.

Resultaten visar att spinnfiskarnas havslaxfångst i hela landet i fjol uppgick till cirka tusen laxar. Den genomsnittliga vikten på laxarna var 8,5 kilo och cirka en tredjedel av dem hade bortklippt fettfena. För att få en lax krävdes i genomsnitt nästan fyra dagars fiske, och med beaktande av de direkta kostnaderna blev priset på en lax cirka 1 150 euro.

KOM IHÅG LAXBEGRENSNINGARNA I HAVSOMRÅDENA

EU:s begränsningar har sedan i fjol skärpt fritidsfiskarnas laxfiske även i finska vatten. Fritidsfisket omfattas av både EU:s och Finlands begränsningar.

Med undantag av Finska viken och kusten är den vilda laxen totalt fredad. I Finska viken kan man fånga två laxar per dag, samma sak gäller vid kusten från maj till augusti. I övriga områden är det tillåtet att ta upp endast en lax med bortklippt fettfena per dygn.

Läs mer: Kalastusrajoitus.fi

FISKEVÅRDSAVGIFTEN OFÖRÄNDRAD FRAM TILL 2027

Från och med i år steg priserna på fiskevårdsavgiften något när statsrådet utfärdade en ny förordning om dem för de kommande fem åren.

Nu är fiskevårdsavgiften 47 euro för ett kalenderår, 16 euro för en vecka och 6 euro för ett dygn.

Enligt lagen om fiske ska fiskevårdsavgiftens storlek justeras femårsvis enligt förändringen i penningvärdet. Den prishöjning som nu gjorts grundar sig på levnadskostnadsindex.

TEXT: JAANA SKYTTÄ BILDER: VESA RANTA

När fisket är avgiftsfritt MEN OMÖJLIGT

TILLGÄNGLIGA FISKEPLATSER BYGGS OFTA MED OFFENTLIGA MEDEL,
MEN DE ÄR INTE ALLTID SÄRSKILT TILLGÄNGLIGA. FISKAREN JERE HUOVINEN, 15,
HAR NEDSATT RÖRLIGHET OCH BERÄTTAR VAD MAN BORDE BEAKTA.

Kriterier för en bra tillgänglig fiskeplats:

- En tillgänglig fiskeplats är i allmänhet en brygga eller någon annan konstruktion som byggts vid stranden, till exempel en terrass.
- Vägen till fiskeplatsen bör vara sådan att det är lätt, tillgängligt och säkert att ta sig dit.
- Bryggan eller avsatsen ska vara säker. Den ska åtminstone ha en upphöjd kant som hindrar rullstolsdäck från att rulla över kanten, och bryggan ska ha ett tillräckligt stadigt räcke. Med tanke på fisket bör räckets höjd kunna justeras.
- På större platser som är avsedda som allmänna utflyktsplatser skulle det var bra med en tillgänglig toalett.
- Placeringen av en tillgänglig fiskeplats är särskilt viktig. Platsen ska vara på ett ställe där det är möjligt att få fisk. Det skulle vara fint om det fanns fler sådana ställen på platsen.
- Det är också viktigt att upprätthålla och underhålla den tillgängliga fiskeplatsen.

Jere Huovinen är bara 15 år så han behöver inte betala fiskevårdsavgift. För vissa platser krävs visserligen ett separat tillstånd, men oftast skulle Jere bara kunna ta ett spö och börja fiska.

Men det går inte. Finland har goda allmänna fiskerättigheter, men dåliga möjligheter för den som sitter i rullstol.

Vasaborna **Teemu Huovinen** och hans rörelsehindrade son Jere har arbetat för tillgängligt fiske i flera år. Huovinen känner till hundratals fiskeplatser i Finland. De har gjort upp en lista åt Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation över bra och fungerande tillgängliga fiskeplatser.

Från flugfiske till artfiske

I hemtrakterna fiskar Jere helst i Kolne i Malax och på Replot. Det bästa är flugfiske.

– Det är fantastiskt att få fiska i en fors. Jag tycker att regnbåge, öring, abborre och gös är godast, berättar Jere.

Till Jeres hobbyn hör också artfiske, som går ut på att identifiera arter på samma sätt som man gör vid fågelskådning.

Fiskarna måste fångas med krok i munnen, sedan fotograferas de. Artfiske bedrivs i sjöar, hav, åar och älvar men också bäckar och diken. Fångster av alla storlekar duger, med beaktande av fiskarnas lagstadgade minimimått.

Just artfisket och flugfisket har tagit Teemu och Jere till många platser runt om i Finland.

Jere sitter i en cykel- eller terrängrullstol när han fiskar. När det är dags för flugfiske tar Teemu Jere till en sten i forsen där han kan sitta, sedan sköter Jere resten själv.

När det är varmare väder använder han också en flytring.

– När man använder flytring ska man tänka på att ha flytväst och vara bra klädd i lager på lager, eftersom benen lätt blir kallare om man inte kan röra på dem, påpekar pappa Teemu.

På grund av bristfälligt byggda fiskeplatser är tröskeln hög för många rörelsehindrade att fiska.

I sociala medier har Huovinen stött på personer som förundrar sig över hur det är möjligt att ”det i tusen sjöars land inte

finns tillgängliga fiskeplatser på rimligt avstånd där man kan fiska med fiskevårdsavgift utan extra avgifter”.

De platser som finns behöver förbättras och nya behöver byggas.

Tydliga lösningar räcker

Det är i allmänhet vattenområdets ägare som ansvarar för byggandet av tillgängliga fiskeplatser. Ibland kan även andra bygga dem, men man måste få tillstånd av ägaren.

Med lite mindre konstruktioner skulle byggandet vara billigare. Den tillgängliga fiskeplatsen i Kolne i Malax har byggts utan större möda.

– Allt behöver inte alltid vara stort och komplicerat. Det är viktigt att det är lätt att ta sig till platsen med både cykel- och terrängrullstol.

De överlägset viktigaste är att bryggorna är placerade så att man faktiskt kan få fisk från dem, och att de är i skick och underhålls.

Enligt lag ska skyddsräckena på platser som är tillgängliga vara 90 centimeter höga, men när man ska fiska är det för högt. Det bästa är ett 50 cm högt eller justerbart räcke.

När man fiskar med fluga ska det finnas åtminstone cirka tjugo meter fritt kastutrymme bakåt. För den som sitter i rullstol är grus det bästa ytmaterialet när man ska ta sig till fiskeplatsen.

– Tillgängliga fiskeplatser kan inte alltid planeras och byggas så att de lämpar sig för alla som behöver en ”tillgänglig” plats. Ordet tillgänglig är ett omfattande begrepp.

En del användare behöver till exempel klara färger för att kunna se akt på sin omgivning, medan andra bara behöver spångar utan upphöjda kanter eller räcken. En del användare behöver höga räcken för att kunna stödja sig mot dem, men för en del är räckena i vägen.

Enligt Huovinen har till exempel Forststyrelsens objekt dåliga möjligheter till tillgängligt fiske, men det finns potential.

– Det skulle vara fint om det fanns många fiskeplatser som var utrustade på olika sätt, säger Huovinen. ■

*Man måste kunna
få fisk från bryggan.*

TEXT: JAANA TAPIO BILDER: ROBERT SEGER

Övervakning mitt i GAMLA HELSINGFORS

Jukka Soikkeli besöker fiskeställena i Gammelstaden nästan varje dag under hösten. – Man får fisk bara man inte ger sig. I går var jag här i sju timmar och fick tre sikar. En gång fick jag nio fiskar på en gång.

CORONAVIRUSET FÖRDUBBLADE ANTALET FISKARE I GAMMELSTADSFORSEN OCH DESS LUGNVATTEN I HELSINGFORS. DE FLESTA SOM FISKAR PÅ DEN LIVLIGA FISKEPLATSEN FÖLJER REGLERNA, MEN DET FINNS OCKSÅ BEDRAGARE BLAND DEM.

Solen glittrar i Gammelstadsforsens lugnvatten i Helsingfors. Snart glittrar det också till i håven när **Tuure Hakkarainen** får dagens första sik.

– Tuure hade tur, säger han och smiler.

– Hur många har du fångat i höst? frågar fiskerirådgivare **Sari Snellman**, som övervakar fisket i området.

Hakkarainen påstår att han inte kommer ihåg, och det får Snellman att skratta.

– En äkta fiskare!

I Gammelstadsforsens lugnvatten gäller en daglig kvot på tre sikar per fiskare. Ett undantag är ”håvningssångsboken”, då man får behålla allt som är i håven även om man skulle få flera fiskar på en gång.

– Innan kvoten infördes kunde en person dra upp nästan ett helt stim åt sig själv så att de andra blev utan, berättar Snellman.

Även i övrigt gäller specialbestämmelser för fisket i Gammelstadsforsen och lugnvattnet.

I båda får man bara fiska med ett spö, och ryckfiske, det vill säga att rycka fast kroken i fisken på utsidan, är förbjudet. Utöver fiskevårdsavgiften behövs ett eget fisketillstånd eller tillstånd för turistfiske för att fiska i lugnvattnet. Förutom siken har även lax, öring, asp och gös sina egna kvoter. Nattfiske är tillåtet i forsen men inte i lugnvattnet. I Gammelstadsforsen får man fiska med fluga udda dagar och med spö jämna dagar, förutom under fredningstiden på hösten, då fiske är helt förbjudet i den övre forsen och man fiskar sik i den nedre forsen.

– Man skulle kunna säga att reglerna redan är för många, eftersom det skulle vara lättare att följa reglerna om de var färre. Men reglerna behövs eftersom detta är vandringsfiskarnas port till Vanda å.

Noggranna stamkunder

Vid denna fors grundade kung Gustav Vasa år 1550 staden Helsingfors. Gammelstadsforsen i Helsingfors är också ett kulturhistoriskt värdefullt område som är populärt bland fiskbestånd och fiskare.

För de som fiskar lockar både de goda fiskevattnen och Gammelstadsforsens centrala läge. Man kan enkelt ta sig till platsen med kollektivtrafik, men många har ändå efterlyst bättre parkeringsmöjligheter i området. Många fiskare har med sig mycket utrustning.

Stadsfisket skiljer sig från fisketurer i ödemarken åtminstone i att många fiskare samlas på en liten yta. I och med coronapandemin fördubblades antalet fiskare i Gammelstaden jämfört med tidigare. Säkerhetsavståndet är tre meter, inte på grund av sjukdomar, utan på grund av spöna.

Det stora antalet fiskare gör att även fräcka bedragare förekommer bland dem.

– Jag kan ofta se redan på långt håll vem som saknar tillstånd på grund av okunskap och vem som medvetet bluffar. Bedragarna smiter så fort de får syn på fiskeövervakaren.

Bland de grövsta förseelserna finns fall där ryckfiskare snabbt bränner av reven med en cigarett och lämnar fångstredskapet i vattnet. Då kan fiskeövervakaren inte göra något åt den som brutit mot reglerna.

– I värsta fall har jag blivit hotad med kniv. Då börjar jag inte debattera utan går undan och ringer polisen, säger Snellman.

Största delen av besökarna är dock gamla kunder som följer reglerna och anländer till fiskeplatserna lika punktligt som till jobbet.

– Om någon inte kommer, är han förmodligen död. Då minns vi dem tillsammans.

Kalervo Tolppanen känner alla som Kallu, precis som det står på hans mössa.

– Överkroppen stärks av håvfiske. Jag är nog trött när jag har varit här några timmar.

Nedskräpande metrevar skapar frustration

Fiskeövervakaren ska ha socialt spelöga och rätt attityd. Även kunskaper i främmande språk är en fördel, eftersom det förekommer många nationaliteter bland dem som fiskar i Helsingfors.

– På engelska klarar jag mig bra och jag kan lite ryska också. Jag frågar fiskare om fiskeord på olika språk, det tycker de om.

Något av det mest förargliga är till exempel när någon har lämnat kvar metrevar som skräp i terrängen. Sjöfåglar trasslar lätt in sig i revarna och skadas av dem. Fiskeövervakaren har dock svårt att ingripa i nedskräparnas beteende, om man inte tar dem på bar gärning.

Utöver övervakningen lär Snellman bland annat skolelever och daghemsbarn att meta. Glädjen över att ha fått fisk är stor, och de som blivit utan kan trösta sig med att de fått ett metspö att ta med sig hem. Många blir mer varaktigt intresserade av fiske, och till familjernas glädje finns Stadin kalajunnut, som samlar juniorfiskare och deras föräldrar.

Det mest givande i Snellmans arbete är att se hur lyckliga fiskarna blir över sin fångst. På väggen vid fiskeövervakarens arbetsbord finns fiskebilder som påminner om dessa stunder.

– Titta inte på fiskarna, utan på gubbarnas ansikten. De är överlyckliga. ■

Fakta om fiskeövervakning

En fiskeövervakare har klarat provet som NTM-centralen ordnar och ofta fått utbildning för sin uppgift. Vanligtvis är det fiskeriområdet eller delägarlaget som ger fiskeövervakaren fullmakt att övervaka ett visst verksamhetsområde. Fiskeövervakaren har ett mörkblått tygmärke med den vita texten "Kalastuksenvalvoja–Fiskeövervakare", ett bildförsatt fiskeövervakarkort utfärdat av NTM-centralen och en fullmakt av den vattenägare eller det fiskeriområde vars vatten personen övervakar. Fiskeövervakning utförs också av polisen, Gränsbevakningsväsendet, Forststyrelsen, NTM-centralen och Tullen.

Fiskeövervakaren kontrollerar att de som fiskar följer de lagar och bestämmelser som finns om fiske. Övervakningen gäller fångstmått, fredningstider och fiskeförbudsområden samt regler kring hurdana fiskeredskap som får användas eller hur de får vara konstruerade. Fiskeövervakaren kontrollerar också att fiskaren har betalat fiskevårdsavgiften och har de fisketillstånd som behövs. Enligt lagen om fiske måste fiskaren på begäran kunna uppvisa bevis över betald fiskevårdsavgift och andra fisketillstånd om sådana behövs. Fiskaren ska också kunna bestyrka sin identitet. Om fisket sker från en båt i rörelse, måste fiskaren stanna för fiskeövervakarens stoppmärke.

Källa: Centralförbundet för Fiskerihushållning

På eftermiddagen är det redan lugnt vid Gammelstadsforsens lugnvatten. Tuure Hakkarainen har fått sik idag.

PLANER PÅ ATT FISKA PÅ ÅLAND?

Fiskevårdsavgiften, som ditt fiskekort på baksidan av denna tidning är ett verifierkat på, berättigar inte till fiske på Åland.

På Åland har alla nordbor rätt att fiska för sina egna behov i landskapets allmänna vattenområden, medan fiske i privatpersoners eller samfunds vattenområden kräver ett giltigt fiskekort eller tillstånd av vattenområdets ägare. Åland har inget enhetligt fiskekort som täcker alla vattenområden i landskapet.

KAMPANJ LYFTER UPP INSJÖLAXENS NÖDLÄGE

Den akut hotade insjölaxen som lever i Saimen och Pielinen löper en reell risk att dö ut. Därför inledde Jord- och skogsbruksministeriet i mars kampanjen Pelastetaan järvilohi (Rädda insjölaxen), vars mål är att uppmärksamma hur hotad insjölaxen är och få centrala aktörer att diskutera och söka lösningar på situationen.

För att rädda insjölaxen måste många långsiktiga åtgärder vidtas. Insjölaxens fortplantningsområden bör istandsättas och fler bör byggas, och det behövs vägar för fiskarna att vandra upp och ner för vattendrag. Problemet med vattenmögel inom fiskodlingen bör åtgärdas, vilket kräver forskning och pilotprojekt. Man måste också fästa uppmärksamhet vid fisket: insjölax borde inte alls fångas i Saimen och Pielinen.

Mer information pelastetaanjarvilohi.fi

VISSA FISKAR HAR ETT MÄRKE

Fiskmärket är en viktig del av fiskforskningen. Ni fiskare spelar en ännu viktigare roll: en lyckad undersökning av märkningen är ofta helt beroende av att fiskare hjälper till.

Det finns olika märken, men anvisningen är följande för allihop:

- Om du ska släppa tillbaka fisken, ta en bild av koden på märket eller anteckna den innan du gör det.
- Om du tar vara på fisken ska du spara märket.
- Anteckna också fångstdatum och fångstplats samt fiskens längd, vikt och fångstredskap.
- Meddela uppgifterna på märket via den elektroniska blanketten eller portofritt per post.
- Vänta på ersättningen (5 €) och uppgifter om var fisken planterats ut eller släppts ut samt dess utplante-ringsstorlek.

Anmälningsblankett: Lomakkeet.luke.fi/kalamerkki?lang=sv

Adress: Naturresursinstitutet,
Merki, 5005751, 00003 SVARSFÖRSÄNDELSE

BEKANTA DIG MED FISKUPPFÖLJNINGEN OCH -STATISTIKEN

Visste du att Naturresursinstitutet (Luke) sammanställer statistik över det kommersiella fiskbeståndet utifrån de fångstuppgifter som insjöfiskare lämnar? Eller att Luke följer med olika fiskbestånd och fisket så att myndigheterna kan fatta beslut om förvaltningen av fiskbestånden och styrningen av fisket? Med hjälp av uppföljningarna kan man reagera om arter blir hotade, på förändringar i den biologiska mångfalden och även på klimatförändringens konsekvenser för arterna. Uppföljningen och statistiken är tillgängliga för alla medborgare!

Fiskuppföljningar: Luke.fi/sv/uppfoljningar

Fiskstatistik: Luke.fi/sv/statistik

ERÄLUVAT.FI

Tillstånd – en investering i naturen

Visste du det här om mete?

- När man metar kan man få alla fiskarter som simmar i finska vatten på kroken.
- Fast man är nybörjare är det bra att välja bra redskap.
- Maskar, larver och fiskbitar passar som agn. Det är bra att lämna krokens spets synlig!

Tips på hur du lyckas: Fisuun.fi (på finska)

KONTROLLERA FISKEBEGRÄNSNINGARNA I KARTTJÄNSTEN

I Finland finns 1,5 miljoner fritidsfiskare och årligen använder 92 300 karttjänsten Kalastusrajoitus.fi. Livligast används tjänsten naturligtvis under den isfria perioden, till exempel i maj-juli har karttjänsten i genomsnitt 19 000 besökare per månad.

Om du ännu inte har använt karttjänsten i fråga, kan det vara bra att bekanta sig med den inför framtiden. I den ser du områdena med fiskeförbud i varje vattenområde, bestämmelser om minimimått och fredningstider. Begränsningarna för vattenområdena kan ibland ändras, men i den här karttjänsten som myndigheterna erbjuder finns alltid den senaste och mest tillförlitliga informationen att tillgå.

Bekanta dig med tjänsten genast:
Kalastusrajoitus.fi

MODERNA FISKEÖVERVAKNINGSKURSER I 10 ÅR

Centralförbundet för Fiskerihushållning utbildar fler fiskeövervakare våren 2023. En del av deltagarna är helt nya fiskeövervakare, medan andra ska förnya sina kort. De första proven enligt den nuvarande lagen ordnades 2012, och godkännandet är giltigt i 10 år.

Behörighetsvillkoren för fiskeövervakare är lämplighet för uppgiften och att de avlägger ett prov som testar kännedom om lagstiftningen. Utöver det fiskeövervakarkort som NTM-centralen beviljar behöver fiskeövervakaren en fullmakt för det angivna verksamhetsområdet.

Totalt finns det 2 300 personer i NTM-centralens register som har ett giltigt godkännande för att utföra fiskeövervakningsuppgifter. I själva verket finns det för närvarande cirka 1 000 aktiva fiskeövervakare som fått fullmakt i Finland.

Kod
Betald
Tillståndshavare
Adress

FISKEKORT 2023

Mål Fiskevårdsavgift
Tillståndstyp Fiskevårdsavgift / 2023
Giltighet Giltig till 31.12.2023

DEN LILLA FISKARENS EGET KORT

Du behöver inte betala fiskevårdsavgiften ännu, men det är trevligt att ha med kortet på fisketuren. Skriv ditt namn och kanske kompisarnas namn på kortet.

Klipp ut fiskekortet och laminera det för bättre hållbarhet.

ERÄLUVAT.FI

TACK FÖR ATT DU INTE LURAR ANDRA ÄN AR.

ERÄLUVAT.FI